

הננו מביאים מאמר אשר התפרסם בעבר בחוברת „מערכות" נ"ו (אפריל) 1949. במאמר — סקירה פרי-עטו של כתב ה-Infantry, ביטאון חיל-הרגלים האמריקאי, על אודות צה"ל ב-1948. מעניין לעמוד על השינויים שחלו בצה"ל בי"ח השנים שחלפו מאז — כפי שהם משתקפים בעיני אנשי-צבא זרים — בהשוותנו סקירה זו עם סקירתו של בריג' יאנג הבריטי שנכתבה זה לא כבר.

החייל הרגלי והנטל שעליו

„לפי הרובה שבידיו — ניכר בו מייד כי הוא חייל". החייל הרגלי הישראלי הוא גורם לוחם שצומצם לגרעינו ההכרחי והמינימלי — אדם ונשקו. זהו אדם הפטור, שלא בטובתו, מעומסו של ציוד רב. לוא היה בידיו ציוד רב יותר, כי אז אין ספק שציוד זה היה מנוצל כדבעי, עד קצה גבול היכולת.

בראשית המלחמה בארץ-ישראל היה החייל הישראלי נאלץ להשיג בכוח רובה או אקדח לצאת להילחם בו. רק עם תום המלחמה נדע באיזו מידה בדיוק הצליחו מעלליו. אולם עד כה — ניצח באשר נלחם.

היתה זו מלחמתן של יחידות קטנות; מעניין היה לצפות בפעליו של החייל הרגלי קלה-החימוש, מהיר

לוחמי העם הקטן

אמריקאי על צה"ל - בתש"ח

ג. ס. מטקלף

בעיני זרים — אז והיום

לפני שמונה-עשרה שנה לא היה שום פרשן צבאי בר-דעת מוכן לסכן את מוניטיניו בהתנבאות להמשך קיומה של מדינת ישראל, כיוון שדומה היה כי כוחותיה המאולתרים נדונו, בעודם באבם, לכליה בידי צבאותיהן של המדינות הערביות השכנות. ב-1948 לחמו הישראלים תוך החלטה נחושה ואיתנה, ולא יהא בכך משום זלזול באומץ-לבם אם ייאמר, כי ניצחו ב„מלחמת-השחרור" שלהם הודות לחוסר-יעילותם של הערבים ולהיעדר התיאום בין צבאותיהם, לא פחות מאשר הודות למיומנות הצבאית שגילו הם עצמם. רק במסע-המלחמה בסיני, בהנהגתו של משה דיין, ניתנה לצה"ל ההזדמנות האמיתית להוכיח לעולם כולו כמה התקדם.

מבצע-סואץ לא הנחיל לבריטניה ולצרפת אלא בוסת-פנים ומפח-נפש; אולם מערכת-סיני היתה — ועודנה — מקור גאווה וביטחון-עצמי לישראל. כיום, עשר שנים לאחר מעשה, רשאים קציני צה"ל לציין בשביעות-רצון את העובדה, כי מאז מבצע זה לא התרחשה ולוא תקרית יחידה בגבול ישראל-מצרים; אפילו מטוס-סיור מצרי יחיד לא סטה בדרכו אל מעבר לגבול ישראל.

צבא-הגנה-לישראל בנוי למלחמה; ולמרות כמיהתם הרבה של ישראלים אלה או אחרים לשלום בריקיימא — ספורים

„ישראל הנצורה"

בריטי על צה"ל - בתשנ"ז

בריגדיר פ. יאנג

התנועה והקשה לפגיעה. עומד לרשותו סיוע של ארטיילריה ומרגמות, אך לא באורח הידוע לנו בצבא ארה"ב, כי אם מעין אש מכינה או מסייעת, מן הסוג לו ניתן לצפות מכלים כאלה, כשהם נתונים בצמצום חמור, במספרם ובתחמושתם.

בחוד הצבא הישראלי

החייל הישראלי נמוך במקצת מחברו האמריקאי. הוא רחב כתפיים, שרירי ורגיל לעבודה גופנית קשה ולהליכה ברגל. אם איש-קיבוץ הוא הריהו בכושר גופני טוב כבר בראשית דרכו הצבאית, שכן החיים בקיבוצים דורשים מאמץ גופני ניכר דרך-קבע בהויה היום-יומית — אם בעבודה בשדות ואם בכל מלאכה אחרת המצריכה כושר גופני גבוה.

יש בו, בחייל הישראלי אהבה עמוקה לאדמה. הוא ער במידה מספקת כדי לדעת, כי אם ינוצח במלחמה — יאבד את כל היקר לו: אדמתו, חירותו וזכותו לעצמאות. עד כה לא היה בצבא הישראלי ולוא מקרה אחד של אדם המתנגד לשירות צבאי מתוך סיבות מצפוניות (כפי שקורה לעתים קרובות בארצות-הברית — המער').

אימוני-היסוד שלו כוללים: תרגילי-סדר במבנים מכונסים ויסודות האימון בנשק. הוא מקבל אימון מועט בשימוש ברר בה, ואם אין הוא בעל כושר גופני כדרוש ללוחם, הריהו

בעיני זרים — אז והיום

בעיני זרים

הם קציניו הבכירים של צבא זה הדוחים מכל-זכר את האפ-שרות כי אחת משכנותיה הערביות של ישראל תפתח בפעולה מזויינת נגדה.

*

ביטחוננו העצמי של צה"ל מתבסס על עליונותו בשלושה תחומים עיקריים: הגיוס, המודיעין וכושר-המנהיגות.

כוננות מתמדת

אחד העקרונות המנחים את צה"ל תדיר, הוא ניצול מלוא הפוטנציאל הלאומי ושילובו במאמץ המלחמתי. לתכלית זו מקיימות הן חטיבותיו הסדירות והן חטיבות-המילואים שלו רמת-כוננות גבוהה. לפי תכנית-הגיוס שלו, מסוגל צה"ל להוציא כל אחת מיחידותיו ועוצבותיו לשדה תוך פחות מ-72 שעות.

הנוסע לאורך גבולותיה של ישראל מתרשם מן העובדה, שרק כוחות קטנים ביותר מועסקים בתפקידי אבטחתם של גבולות אלה. ניתן להסביר זאת במידה מסויימת במיקומן של היאחזויות ה-נח"ל והקיבוצים בנקודות אסטרטגיות; אולם הסיבה האמיתית לתכליתיות של שיטה זו טמונה בכך ששירותי-המודיעין של ישראל משוכללים כליכך, עד כי יכול המטה-הכללי לסמוך בוודאות על סימני-התראה מודיעיניים

רוכשו, על-ידי שעות של אימון מפרך על מסלולי-המכשור-
לים, הדומים לאלה שלנו.

אם מומחה החייל באחד המקצועות הצבאיים, או מתאים,
עקב עיסוקו האזרחי, לאחת מיחידות השירותים — מוצב הוא
לתפקידו בהתאם לכך, ובכל מקום אליו יישלח, יועסק דינ,
שכן שעה שקיים מחסור בזמן, בכוח-אדם ובציוד — אין
לנהוג בהם בזבז.

תקופת-האימון הקצרה אינה מספקת. ברם לאחר אימון-
בסיסי זה נשלח החייל ליחידה או לקרב ושם רוכש הוא —
תוך ניסיון מעשי — את אשר החסיר באימונו.

טקטיקת-סער

הטקטיקה של הסערות-רגלים, כפי שהיא נהוגה בכוחות
הישראליים, דומה לאורח המקובל בצבאות המעולים שבעולם.
הקמתו של בסיס-אש, על-מנת לרתק את האויב, בשעה שכוח-
תמרון אוגף את עמדת האויב, תוך שימוש בגישות נסתרות —
כל זה נראה פשוט למדי; אך הרי מצויים בעולם צבאות
המשלמים שכר-לימוד יקר בטרם ילמדו זאת.

יעדם של היהודים היה הר, אשר חלש על ישוב משלהם.
משלט זה איפשר לערבים תצפית מצויינת לניהול אש תר-
תחים ומרגמות על הישוב, וכמרכן היה קרוב לישוב במידה

מספקת כדי לשתק כל תנועה בתוכו במשך שעות-היום, על-
ידי מקלעי „שפנדאו“ וכלים אוטומטיים אחרים בעלי קוטר
גדול. כל זה היה בגדר אש טובלנית; אך הערבים השיגו
גם מידת-מה של אש לוחכנית על-ידי הצבת כלים אוטומ-
טיים אחדים וכן צלפים במדרון הקדמי.

למקום הובאה יחידת „קומנדו“ ישראלית, אשר תוגברה על-
ידי חיילים-אזרחים מתושבי המקום. בהר היו גאיות ובקעים
אחדים — „ואדיות“ — אשר עלו מתחתיתו עד סמוך לכתפיו.
הערבים, אם מתוך ביטחון מפני התקפה, או בשל תוסר שי-
מת-לב בהצבת מזקפיהם — לא חסמו את הוואדיות באש-
מגן קבועה מראש, ועל-ידי זקיפים. שלושים איש מאנשי
הישוב היהודי ועמהם אנשי „קומנדו“ אחדים, טיפסו בתוך
ואדי בחסות החשיכה — והגיעו לפסגת ההר, מאות-מטרים
אחדות מאחורי קו-ההגנה של האויב. ההפתעה היתה מוחלטת.
הערבים נטשו את עמדתם בחיפזון רב כל-כך שנשקם וציודם
נותרו במקום. ההר נתון עדיין בידי היהודים.

התקפות-לילה

בהתקפות-לילה, בדומה למתואר לעיל, על מוצבים שבתוכם
כוח גדול — אך שלא אורגנו להגנה באורח נכון — כבשו
הכוחות הישראליים יעדים רבים מסוג זה בחזיתות אחדות.

בעיני זרים — אז והיום

שמעל הממוצע. רק חמישה מתוך הארבעים נראו לי כבעלי
רמה פחותה מן הממוצע, יחסית לדרגתם ותפקידם, בהשוואה
לנעשה בצבא הבריטי.

אולם יתכן כי תוקפה של דעתי זו אינו רב, שכן, לבד מן
הטעות העלולה ליפול בהבעת דעתי-יחיד, יש לזכור כי איש-
הצבא הישראלי שונה מאוד בטבעו מן הבריטי, וזאת — חרף
העובדה שעדיין מצויים בצבא-ההגנה-לישראל קצינים במספר
ניכר ששירתו בצבא הבריטי בעת מלחמת-העולם השנייה.

הגישה האישית

חיילי צה"ל הם לוחמים, יותר מאשר „חיילים“ במובנה המקור-
בל של מלה זו; מסיבה זו אין צה"ל מחשיב ביותר את
צדם הטקטי של חייו הצבא. ההצדעה היא ברכת-שלום, יותר
מאשר תנועת תרגולי-סדר. ההופעה האישית — חרף מאשר
בקרב חיילות ה"ח"ג המרובות והנאות, ה„אמזונות“ של יש-
ראל — היא מרושלת למדי. לעומת זאת לא תמצא בצה"ל
לעולם כלי-נשק מלוכלך.

תכופות נוהגים החיילים לקרוא לקצינים הממונים
עליהם בשמותיהם הפרטיים: אולם, חרף צורת-
משמעת זאת, הרופפת למראית עין, דמותו של צבא-
הגנה-לישראל היא מקצועית לחלוטין. נחישות-
החלטתו להדביק את ההתפתחויות הטכנולוגיות

בדבר כל מהלך תוקפני, בו מתכוונת אחת משכנותיה הער-
ביות של ישראל לנקוט.

באשר לכושר המנהיגות, יודעים הישראלים אל-נכון, כי
בצבאות שכנותיהם מצויים קצינים מוכשרים, כגון הפילד-
מרשל המצרי עבד אל-חכים עאמר, אשר תכנית-האש שלו
מחצה את קיבוץ ניצנים בקרבות 1948 — אף כי מעריכים
הם אותו אך כ„טבח טוב ופשוט“ — או עאמר ח'מאס, ראש-
המטה-הכללי של צבא-ירדן. אולם יודעים הם גם כי הפיכות
וטיהורים רצופים כבר החלישו מאוד את גוף-הקצונה של
הצבאות הערביים והורידו את רמתו.

לעומת זאת, גוף-הקצונה של צה"ל הוא חזק ורב-
רושם. שלושים מתוך מאה וחמישים חללי צה"ל
במערכת-סיני — היו קצינים, ודבר זה מוכיח כי
קציני צה"ל מאמינים בניהוג אנשיהם מחזיתם, ולא
מעורפם. העובדה שקצינים בכירים פורשים מן
השירות בשנות הארבעים לחייהם, תורמת בוודאי
רבות לכושרו ולאיכותו של גוף-קצונה צעיר ונמרץ זה.

בביקורי בישראל פגשתי ב-40 קצינים ישראליים, אשר במחי-
צתם שהיתי זמן די ארוך כדי אפשרות לעמוד כראוי על
איכותם המקצועית. חציים של אלה היו קצינים בדרגות אל-
פיי-שנה או אלופים. מתוכם נראו לי שלושה כבעלי יכולת
בולטת בבירור ואילו 20 נוספים יכולתי לציין כבעלי רמה

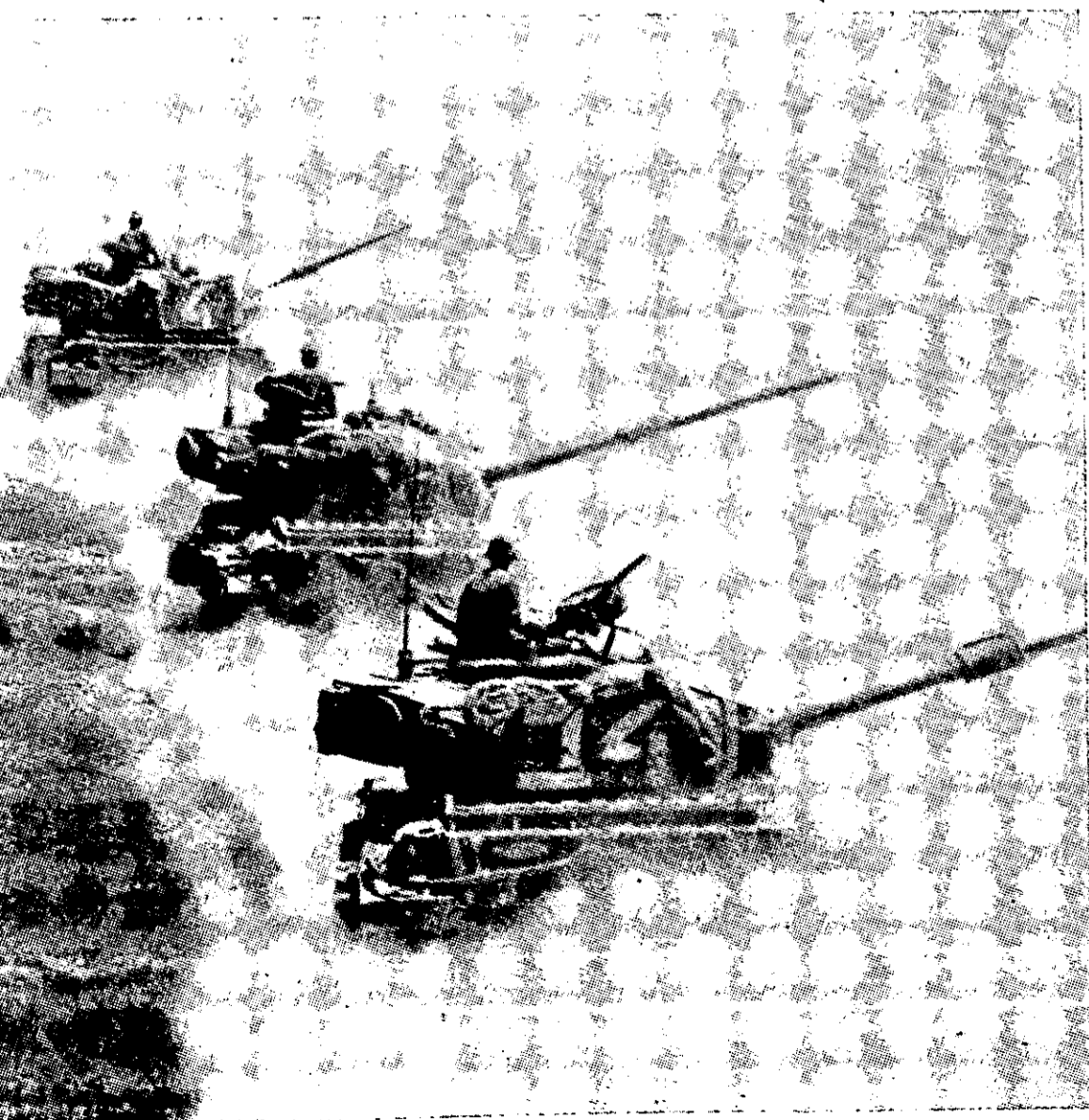
הצלחתם של רגלים ישראלים, המזויינים נשק קל בלבד, בכיבוש משלטים טבעיים על-ידי התקפות-לילה — לפעמים בניצול ההפתעה, אך לעתים קרובות בלעדיה — היא עדות לתנופתו ולכוחו של החייל-הפרט. אך זוהי גם עדות לכיש-לונם של הערבים — בכך שלא קבעו מראש משימות אשר סכנה על הגישות למוצב, וכן על שלא הציבו מזקפי לילה כראוי.

חייל טוב

החייל הישראלי הוא חייל משובח; ואם תימשך המלחמה ישתפר עוד ועוד. יש בו אומץ-לב, פקחות, יוזמה, כושר-אלתור וסבילות, וכן זוכה הוא עתה לקבלת נשק וציוד רבים יותר ומשוכללים יותר, ובין יתר הדברים, עליהם חייב הוא להודות — חייל הוא לא מעט אף לאותה השגחה עליונה, אשר הציגה מולו אויב, אשר לא ידע להשתמש בנשקו מיטב השימוש.

אם ניתן ללמוד מן החייל הישראלי לקח כלשהו הריהו, כי לעולם אל לנו לסמוך על חידושי הטכניקה עד כדי התעלמות מכוחו של האדם הקטן עם רובהו הקטן. החייל הרגלי היה ועודנו המשען העיקרי בשדה-הקרב.

בעיני זרים — אז והיום

החדישות ביותר בולטת לעין, ובצבא אשר נאלץ, עקב מגבלות תקציביות להישען במידת-מה על נשק מיושן, כגון טנק ה"שרמן", נודעת לדבר זה חשיבות מיוחדת. גייסות סדירים כאלה שראיתי, צנחנים ואנשי משמר-הגבול, נראו לי קשוחים, כשירים וערניים. ברם חיילי-המילואים, העשויים להיקרא לשירות פעיל עד מלאת להם 49 שנה, אינם מגיעים, מן-הסתם, לאותה רמת-כשירות גבוהה.

צבא-ההגנה-לישראל עבר כברת-דרך ארוכה מאז הימים בהם שימש ה"פלמ"ח כחוד-החנית במאבק לעצמאות. ההמון המזויין של אז הפך עצמו למכונת-מלחמה משוכללת מאוד; ו"צה"ל של היום, למרות מחסור בכמה סוגי-חימוש מודרניים, ראוי לקוות כי יוכל לעמוד בכבוד נגד כל צבא אחר במזרח-התיכון.

לטווח-זמן ארוך אין למדינות הערביות, המפולגות מחמת חילוקי-דעות בינן לבין עצמן, שום סיכוי-של-משל להשמיד את ישראל — "ראש-הגשר של האימפריאליזם המערבי", כפי שאוהבים תעמלני הערבים לכנותה. אין מקום לקוות כי עובדה זו, שאינה ערבה לחיך הערבים, תופר בעת הקרובה על-ידי מדינות המזרח-התיכון, ואולם ייתכן כי לממשלות המערב יהיה קל יותר לעכלה.